

πάσι πρωτεύων, ἢ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν».

Ἄρχει τοῦτο εἰς σέ, ὅπερ λέγει ἡ Γραφή: τὸ: «ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεός», τὸ ὅποιον οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ ὅτι ἀρχὴ καὶ αἰτία τοῦτε κόσμου καὶ χρόνου εἶνε ὁ Θεός, ὁ ὅποιος ἐκ τοῦ μηδενὸς ἔφερεν αὐτὰ εἰς τὸ εἶναι.

Δὲν σοῦ χρειάζεται τι περισσότερο, διότι καὶ ἂν σοὶ ἀπεκαλύπτετο ἡ πραγματικὴ χρονολογία τῆς ἐναρξέως τῆς δημιουργίας σου, καὶ τότε ἀκόμη, δὲν θὰ ἠσυχάζεσαι. Θὰ ἔκαμινες νέους ὑπολογισμοὺς καὶ θὰ προσεπάθειες νὰ παρουσιάσεις τὴν Γραφὴν ὡς ἀνακριβὴ ἢ ψευδομένην.—Καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ἀρχει σοὶ ἡ περὶ τὰ δύο ἡμερολόγια λογοδιάρρησια καὶ θάσανος τῶν σοφῶν καὶ ἀπαιδεύτων.—Ἄν τώρα, ὦ ἄνθρωπε, ποῦ ἡ ἀγία Γραφή δὲν ὀμιλεῖ περὶ χρόνων καὶ καιρῶν καὶ περὶ ἡμερομηνιῶν, κινδυνεύεις νὰ χάσης τὴν πίστιν σου ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν τῶν χρονομετρητῶν τῆς ἐποχῆς μας, σκέφθητι τί θὰ ἐπάθαινες ἂν ὤριζεν ἡ ἀγία Γραφή καὶ το Ἐὐαγγέλιον χρόνους καὶ ἡμερομηνίας!

ΑΠΟ ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΛΟΓΟΥ

Πολὺς πολλάκις γίνεται λόγος διὰ τὰς δημιουργίας τοῦ Θεουκτόου καὶ μάλιστα τὰς τοῦ Δημοσθένους, αἱ ὅσαι ὁμιλοῦμεν καὶ συναρπαστικαί εἶνε καὶ πειστικαί καὶ συγκλονιστικαί, ἐν πολλοῖς. Ἐὰν ὅμως καὶ κατὰ πόσον τὰ συναισθήματα ταῦτα, —τὰ ὅποια παρήγοντο, καθ' ὃν χρόνον ὀμιλοῦν οἱ ῥήτορες οὗτοι— παρεκλόυθησαν τοὺς ἀκροατὰς καὶ ὅταν οὗτοι ἐπαγγέλων εἰς τὰ ἴδια—τοῦτο ἐλάχιστα δηλοῦται ὑπὸ τῶν πηγῶν.

Ἐπίσης πολὺς λόγος γίνεται καὶ διὰ τὴν Ὀλύμπιον ῥητορείαν τοῦ Περικλέους, ὅστις ἀγορεύων «ἐβρόντα, συνεχύκα τὴν Ἑλλάδα». Ἀλλὰ κατὰ πόσον καὶ οὗτος ἐπέτυχε τοῦ σκοποῦ, ὃν ἐπεδίωκε—τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν τοὺς πρὸς οὐς ἠγόρευε καὶ τὴν μεταβολὴν καὶ ἐξυψώσιν τῆς κοινῆς νίας, πρὸς οὐς ὀμιλεῖ—θετικῶς δὲν γνωρίζομεν.

Ἐπάρχει ὅμως καὶ μίᾳ ἄλλῃ ῥητορείᾳ, ἀπηλλαγμένη σχημάτων, ἀπλῆ, ἀφελῆς, παιδικῆ, ἢ ὅποια ἀνύψωσεν εἰς Θεὸν τὸν ἄνθρωπον. Ποία αὕτη; ὁ θεῖος λόγος, ἐκ τοῦ κήπου τοῦ ὁποίου ἐν τοῖς ἐξῆς θὰ δρέπωμεν ἀνθὴν τινα, δι' ὧν θὰ πλέκωμεν καὶ συναρμολογῶμεν τὴν στήλην ταύτην.

ΔΗΛΩΣΙΣ

Ἐπειδὴ πολλοὶ ἐκ τῶν κ. ν. μηνιαίων ὡς καὶ ἐφ' ἑκάς θωρητῶν μας ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ μὴ ἀναγράφωνται τὰ ὀνόματά των παύομεν εἰς τὸ ἐξῆς δημοσιεύοντες τὸν κατάλογον αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐκάστου ἔτους θελομεν δημοσιεύσει ταῦτα ὡς καὶ τὴν ἐν γένει δρᾶσιν τοῦ Συλλόγου μας ἐν εἶδη ἀπολογισμοῦ—εἰς ἴδιον τεύχος διανεμόμενος τοῦτο δωρεάν.

ΓΝΩΜΙΚΟΝ

«Οἷς δὲ τις ὀμιλεῖ συνεχῶς, τοῦτοις ἀφομοιοῦται τὸ ἦθος». (Χρυσόστομος).

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ο ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΠΕΘΑΝΕΝ ΩΣ ΘΕΑΝΘΡΩΠΟΣ

Ὁ Ρουσσὸς συγκρίνων τὸν θάνατον τοῦ μεγίστου τῶν φιλοσόφων Σωκράτους πρὸς τὸν τοῦ Χριστοῦ ἀναγκάζεται ὑπὸ τῶν πραγμάτων νὰ βροντοφωνήσῃ τὸ ἐξῆς: Ὁ θάνατος τοῦ Σωκράτους εἶναι θάνατος σοφοῦ, ἀλλ' ὁ τοῦ Χριστοῦ εἶναι θάνατος Θεανθρώπου. Ἀπλῆ ἀνασκόπησις τῆς ἀφελεστάτης τῶν Ἐὐαγγελιστῶν διηγήσεως περὶ τοῦ θανάτου Του πείθει ἀδιστάκτως πάντα εἰλικρινῆ ἐρευνητὴν ὅτι ὁ Χριστὸς θνήσκει ἐκουσίως ὡς ἀπόλυτος κυρίαρχος τῆς ζωῆς Του. Ἡ στάσις ἦν ἐτήρησε κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς ζωῆς Του πᾶν ἄλλο ἢ ἀνθρώπινος εἶναι. Δὲν ἀδημονεῖ, δὲν πικραίνεται, δὲν γογγύζει, δὲν προεῖ πρὸ τοῦ ἐπικειμένου θανάτου. Οὐδόλως τὸν ἐξοργίζει ἡ ἀχαριστία καὶ σκληροκαρδία τοῦ θηριώδους λαοῦ ὑπὲρ οὗ θυσιάζεται ἀλλὰ τούναντιον καὶ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ εὐχεταὶ δι' αὐτὸν. Οἰκισθελῶς καταδικάζει εἰς ἀχρησίαν τὴν παντοδύναμον ἐπιβολὴν ἢ ἀντίδρασιν ἦν ἠδύνατο νὰ ἐξασκήσῃ ὡς ἐκ τῆς βαΐφόρου ὑποδοχῆς συναγεται. Ἄλλ' ἐκεῖνο ποῦ καταπλήσσει καὶ καθιστᾷ τελείως μυστηριώδη τὸν θάνατόν Του εἶναι ἡ ἀνέκφραστος χαρὰ καὶ ἀνυπομονησία μεθ' ἧς σπεύδει καὶ ἐπιζητεῖ τὸν ἐκούσιον θάνατον. Ἐπίσης, καθίσταται ἀνεξήγητος ἡ ἐκλογὴ οἰκισθελῶς τοῦ πλέον ὀδυνηροῦ καὶ ἀτιμωτικοῦ μαρτυρίου (Λουκ. 12, 50). Καὶ ἀλλαχοῦ παραπλησίως λέγει: Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι (ὑπονοῶν τὸν θάνατον) καὶ πῶς συνέχομαι (ἀνυπομονῶ) ἄχρις οὗ τελεσθῇ. Ἡ ἀπάθεια μεθ' ἧς διηγείται τὸ φρικτὸν τέλος Του μετὰ τὴν ἀπαρθησιν τῶν ἀτιμωτικῶν μαρτυρίων Του πᾶν ἄλλο εἶναι ἢ ἀνθρωπίνη.

Προδιαγράφει ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ τὸ τραγικώτατον μαρτύριόν Του ὡς νὰ διηγῆται κατὶ σύνηθες καὶ ἐπουσιῶδες ἢ δευτερευούσης σημασίας γεγονός τὸ ὅποιον ἐλάχιστα ἢ διόλου δὲν τὸν ἀφορᾷ! Τὸ νὰ βιάδιξη ἐκουσίως πρὸς τὸν θάνατον μηδενὸς βιάζοντος, πρὸς οὐδὲν ὄφελος ἀποβλέπων, οὐδενὸς φαινομενικῶς λόγου ὑπάρχοντος, ἐνῶ ἠδύνατο, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀντιδράσεως, ἢ ἐνισχύσεως, καὶ χωρὶς νὰ παραβῇ καὶ τὸν ἐλάχιστον νόμον, νὰ μὴ ἀποθάνῃ, ἀποδεικνύει ἀνεξήγητον

αυτοθευσίαν ἀνθρωπίνως προϋποτιθεμένου φυσικά ὅτι δὲν ἦτο παράφρων! Ἐνῶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν τοῦ προσέφερον ἑκατομμύρια λαοῦ τὴν βασιλικὴν πορφύραν, τὸ διάδημα καὶ τὸν θρόνον τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ἔθνους αὐτὸς ἀκοποιεῖται ταῦτα καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐκλέγει εὐχαρίστως καὶ οἰκειοθελῶς τὴν κοκκίνην χλαμύδα, τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸν Σταυρόν. Ἐξηγεῖται ἀνθρωπίνως ἡ τοιαύτη στάσις; Γὰρ ἔκτακτα τέλος καὶ ἀνεξήγητα ὅλως φυσικά καὶ ὑπερφυσικά γεγονότα ἄξετυλίχθησαν κατὰ τὴν ὑστάτην στιγμὴν Του ἅτινα ἠνάγκασαν καὶ τὸν Ρωμαῖον ἐκατόνταρχον ν' ἀναφωνήσῃ τὸ ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν οὗτος, καὶ τὸν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην τὸ ἢ Θεὸς θνήσκει ἢ τὸ πᾶν ἀπώλετο δὲν εἶναι πλεόν ἢ ἐμφανεῖς ἀποδείξεις τῆς Θεότητός Του; Τίς δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν ἱστορικότητα ὅλων τῶν ἄνω ἐκτιθεμένων ἀφοῦ σύγχρονοὶ Του δὲν τὸ ἐτόλμησαν ἂν καὶ εἶχον ὑψιστον ἀτομικὸν πρὸς τοῦτο συμφέρον; Ὡστε εὐλόγως ἔλεγεν ἐγὼ τίθημι τὴν ζωὴν μου. Οὐδεὶς αἶρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι καὶ πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχεις ἐν ἐμοὶ (πρὸς Πιλάτον) κ.λ.π. (Ἰωάν. 10 18). Πῶς ἔχει τὴν ψυχικὴν ἡρεμίαν νὰ ὀμιλῇ μετ' ὅσων γλυκύτητα περὶ τοῦ Ἰούδα; Πῶς ἐξηγεῖται ἡ τόση ἀτάραξία Του δι' ἑαυτὸν καθ' ἣν στιγμὴν συνελαμβάνετο ὡς κακοῦργος καὶ ἢ προσπάθεια ν' ἀσφαλισθοῦν οἱ μαθηταὶ Του; Πῶς καὶ ἀπὸ τὸ Κριτήριον ἔχει τόσην ἀπάθειαν ὥστε τὰ παρακολουθῇ τοῦ Πέτρου τὰς ἐν τῇ αὐλῇ ἀρνήσεις καὶ δι' ἑνὸς βλέμματος νὰ ἐπιφέρῃ ἐπαναστατικὴν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Πέτρου μετάνοιαν; Πῶς ἔχει τόσην ψυχικὴν ἀντοχὴν νὰ παρηγορῇ τὰς κλαιούσας δι' Αὐτὸν γυναῖκας ἐνῶ ὠδηγεῖτο εἰς τὸν Γολγοθᾶν; Μὲ πόσον ἀπειρον συμπάθειαν προνοεῖ ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ περὶ τῆς μητρὸς Του ἐμπιστευόμενος ταύτην τῷ Ἰωάννῃ! Μὲ πόσην ἀγάπην προσεύχεται ἀπὸ τοῦ Σταυροῦ ὑπὲρ τῶν σταυρωτῶν Του! Πῶς ὑπομένει ἐν σιγῇ τόσα ταπεινωτικὰ μαρτύρια ἀπὸ ἐκείνους οὓς διὰ βίου εὐηργέτει καὶ ὑπὲρ ὧν ἀπέθνησκεν! Καὶ ποῦ δὲν ἀποτυπῶνται ἡ Θεανδρική μεγαλοψυχία Του! Εἶναι ποτὲ δυνατόν ὁ οὕτω θνήσκων νὰ ἦναι ἀπλοῦς ἄνθρωπος; Ἐπιτρέπει τοιαύτην σκέψιν ἢ πείρα, ἢ κοινὴ λογικὴ καὶ ἡ ἱστορία; Καὶ αὐτὸς ὁ Βάουρ ἐξετάζων τὸν θάνατόν Του

καὶ δεσμευόμενος ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἀναγκάζεται νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι τὸ μόνον μυστηριώδες τῆς ἱστορίας πρόσωπον εἶναι ὁ Χριστὸς δηλαδὴ ἀνεξήγητος ἄνθρωπος. Καὶ ἄλλοι ἀπέθανον ὑπὲρ ἄλλων ἀλλ' ὑπὲρ οἰκείων, φίλων, πατρίδος, εὐεργετῶν, ἐπιστήμης, δικαίου, καὶ πάντοτε ἐξ ὑπολογισμοῦ καὶ ἐξ ἀνάγκης ὡς καὶ ὁ Σωκράτης, ἀλλ' οὐδεὶς ὑπὲρ ὅλου ὅμοῦ τοῦ κόσμου, τελείως αὐτόκλητος, αὐτοβούλως ἐκλέγων τὸ φρικτότερον τῶν μαρτυριῶν, καὶ δὴ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Του σταυρωτῶν. Οὐδεὶς βεβαίως διότι οὐδεὶς ἄλλος ὑπῆρξε Θεάνθρωπος ὡς ὁ Χριστός. Ἄς ἴδωμεν ἂν ὁ θάνατος τὸν ἐξίσωσε πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ἡ ΠΡΟΪΜΟΣ ΑΛΗΤΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΩΝ

Α'.

Ἐνα πολὺ πολὺ σοβαρὸν φαινόμενον τὸ ὁποῖον παρουσιάζει ἡ σημερινὴ μεταπολεμικὴ κοινωνία μας, εἶναι καὶ ἡ πολὺ πολὺ ἐνωρίς ἠθικὴ ἀλητεία καὶ ἀχαλίνωτος ζωὴ τῶν παιδιῶν τῆς σήμερον, τὰ ὅποια ὑπέστησαν καὶ αὐτὰ σοβαρώτατον κλονισμὸν ἔπειτα ἀπὸ τὸν τρομερὸν τελευταῖον σεισμὸν τοῦ παγκοσμίου πολέμου.

Καὶ εἰάν ὑπῆρχε ζήτημα ἐκ τῶν πλεόν σοβαρωτέρων τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε πρωτίτως καὶ κατ' ἐξοχὴν, ὄχι μόνον νὰ ἀπασχολήσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀνησυχῆσῃ πάντας, τοῦτο ἀσφαλῶς ἔπρεπε νὰ εἶναι τὸ ζήτημα τῆς παρατηρουμένης προΐμου ἀλητείας τῶν παιδιῶν τῆς σήμερον, ἅτινα θὰ ἀποβῶσι μετ' οὐ πολὺ ὄχι μόνον οἱ πολῖται ἀλλὰ καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς αὔριου.

Καὶ τίς δύναται νὰ θέσῃ ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν παρατηρουμένην ἠθικὴν ἐξάρθρωσιν τῶν παιδικῶν αἰσθημάτων, καὶ τὴν τελείαν παραλυσίαν τῶν πλείστων νέων τῆς σήμερον;

Ἀπὸ οἰονδήποτε σημείου θελήσῃτε νὰ ἀρχίσῃτε τὴν ἐξέτασιν, θὰ εὐρεθῆτε ἀκριβῶς πρὸ μιᾶς ὅλως νέας καταστάσεως πραγμάτων, τελείως ξένων πρὸς τὴν παρελθούσαν παιδικὴν ἱστορίαν, ἀναλόγως τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν ἰκανοτήτων τοῦ ὄργανισμοῦ τῶν παιδιῶν. Τοιαύτη ἀκριβῶς εἶναι ἡ κατάστασις. Ὅλα δὲ ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὁ Δημιουργὸς ἔθεσε προσδεδεμένα διὰ τοῦ χαλινοῦ τῆς φύσεως, πλησίον τοῦ παιδιοῦ, διὰ